

Marek Bielecki

XX OGÓLNOPOLSKIE SYMPOZJUM PRAWA WYZNANIOWEGO (22–24 MAJA 2023 R.)
„WOLNOŚĆ SUMIENIA I RELIGII W POLSCE. W 450. ROCZNICĘ UCHWALENIA
KONFEDERACJI WARSZAWSKIEJ I 25-LECIE RATYFIKACJI KONKORDATU”

W dniach 22–24 maja 2023 roku odbył się jubileuszowy XX Zjazd Katedr i Wykładowców Prawa Wyznaniowego, zorganizowany przez Polskie Towarzystwo Prawa Wyznaniowego (PTPW) oraz Instytut Wymiaru Sprawiedliwości (IWS). Wydarzenie miało miejsce w urokliwym ośrodku Dworek nad Pilicą w Nowym Mieście nad Pilicą. Tematem przewodnim była *Wolność sumienia i religii w Polsce* w kontekście dwóch rocznic – czterystiędziesięciolecia uchwalenia Konfederacji Warszawskiej oraz dwudziestopięciolecia ratyfikacji konkordatu.

Obrady rozpoczęły się o godzinie 15.00. Zjazd otworzyli prof. Paweł Sobczyk – zastępca dyrektora Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości – oraz dr hab. Marek Bielecki – prezes Polskiego Towarzystwa Prawa Wyznaniowego, którzy przywitali uczestników Zjazdu, podkreślając znaczenie tematyki wydarzenia z uwagi na kontekst historyczno-prawny.

W trakcie sesji wprowadzającej poruszono kluczowe problemy wolności religijnej w Polsce z perspektywy prawa krajowego, orzecznictwa wymiaru sprawiedliwości oraz rozwiązań obowiązujących w innych państwach. Jako pierwszy wystąpił prof. Wojciech Brzozowski (UW), który przeanalizował zagadnienie wolności sumienia i wyznania w kontekście stanów nadzwyczajnych.

Wystąpienie prof. Pawła Sobczyka (UO) dotyczyło relacji państwo–Kościół w latach 1998–2023. Analizę statusu prawnego pastafarianizmu w świetle orzecznictwa sądów polskich i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zaprezentował prof. Piotr Stanisławski (KUL). Z kolei prof. Tadeusz J. Zieliński (ChAT) omówił znaczenie Act of Toleration z 1689 roku w świecie anglosaskim. Z konkordatowymi gwarancjami duszpasterstwa specjalnego w Polsce słuchacze mogli zapoznać się dzięki referatowi prof. Zdzisława Zarzyckiego (UJ). Jako ostatni w sesji plenarnej głos zabrał dr Michał Poniatowski (UKSW), który poruszył temat wolności religijnej wolontariuszy.

Podczas dyskusji kończącej sesję głos zabierali zarówno prelegenci, jak również inni uczestnicy Zjazdu. Debata pozwoliła na wymianę poglądów

i uzupełnienie niektórych kwestii poruszanych w trakcie wystąpień. Nie był to jednak ostatni punkt merytoryczny pierwszego dnia obrad. Po krótkiej przerwie odbyło się bowiem Walne Zgromadzeniem Członków PTPW. Wydarzeniem podsumowującym pierwszy dzień była uroczysta kolacja, która zgromadziła uczestników Zjazdu i zaproszonych gości.

Wtorek 23 maja 2023 roku był drugim dniem obrad. Z uwagi na dużą liczbę prelegentów wystąpienia zostały zgrupowane w dwóch równoległych panelach. Sesja A została poświęcona zagadnieniom prawnym i komparatystycznym, podczas której wygłoszono 12 referatów. Jako pierwszy głos zabrał prof. Piotr Steczkowski (URz), który swoje wystąpienie poświęcił teologicznemu i kanonicznemu kontekstowi Aktu Konfederacji Warszawskiej. Tytuł referatu prof. Macieja Mikulę (UJ) brzmiał z kolei *Konfederacja warszawska z 1573 r.: światowe dziedzictwo prawne na Liście Pamięci Świata UNESCO*. Prof. Andrzej Szymański (UO) swoje wystąpienie skoncentrował na zjawisku chrystianofobii w Polsce. Wolności religijnej muzułmanów w Polsce, analizowanej z perspektywy historyczno-prawnej, swoje przedłożenie poświęciła prof. Marzena Toumi (ASzWoj), zaś prof. Sławomir Bylina (KUL) omówił genezę projektu konkordatu z 1925 roku. Dzięki referatowi mgr. Pawła Kaźmierskiego uczestnicy sympozjum mogli zapoznać się z kazusem Szkoły Prawniczej w Szczecinie w latach 1950–1951.

Po przerwie kawowej jako pierwszy głos zabrał prof. Paweł Borecki (UW), który skupił swoją uwagę na wykonaniu i respektowaniu Konkordatu z 1993 roku w perspektywie 25 lat jego obowiązywania. Sytuacji instytucji kościelnych posiadających osobowość prawną z perspektywy obowiązywania art. 4 ust. 3 Konkordatu swoje wystąpienie poświęcił dr Marek Strzała (UJ). Kolejne referaty dotyczyły sytuacji panującej w wybranych państwach. Prof. Konrad Walczuk (ASzWoj) poddał analizie umowę podstawową między Republiką Słowacką a Stolicą Apostolską w kontekście rozwiązań zawartych w polskim konkordacie. Prof. Marta Osuchowska (UKSW) przedstawiła instytucję małżeństwa konkordatowego z perspektywy prawnoporównawczej. W przedłożeniu dr. Konrada Dydy analizie poddane zostały rozwiązania obowiązujące w Państwie Watykańskim z perspektywy postulatów Kościoła katolickiego w zakresie ochrony wolności sumienia i religii. Tę część obrad zakończył Maciej Cegliński, student UJ, który skoncentrował swoją uwagę na porozumieniu Stolicy Apostolskiej z Państwem Izrael z perspektywy prowadzonej polityki zagranicznej przez Stolicę Apostolską w latach dziewięćdziesiątych XX wieku.

Równolegle, od godz. 9.30, toczyła się sesja B pt. *Zagadnienia ustrojowe i praktyczne*. Obrady rozpoczął prof. Jerzy Nikołajew (URz), przedstawiając kwestię wolności sumienia i religii osób pozbawionych wolności z punktu widzenia art. 17 Konkordatu z 1993 roku. W referacie dr Krystyny Ziółkowskiej (UMW) uwaga autorki została skoncentrowana na zagadnieniach obejmujących prawo do

XX Ogólnopolskie Sympozjum Prawa Wyznaniowego (22–24 maja 2023 r.)...

wyrażania przekonań religijnych w miejscu pracy. Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie reprezentowało dwoje kolejnych prelegentów. Dr Klaudia Kijańska przedstawiła referat pt. *Członkostwo dziecka w Związku Harcerstwa Adventystycznego jako forma uzewnętrzniania religii*. Z kolei Michał Służalec podjął się analizy zagadnień obejmujących tajemnicę spowiedzi w kontekście obowiązku denuncjacji. Wyrok ETPC w sprawie Doda vs. Polska został przeanalizowany w referacie dr. Michała Zawiaślaka (KUL). Odpowiedzialność szpitala powołanego przez związek wyznaniowy za szkody *wrongful life, wrongful birth, wrongful conception* stanowił przedmiot dociekań mgr Aleksandry Drozd (KUL). W przedłożeniu dr Anety Abramowicz (KUL) zawarte zostały ustalenia odnośnie do realizacji konstytucyjnej zasady równoprawienia Kościołów i innych związków wyznaniowych w obowiązujących przepisach prawnych. O kwestiach granic autonomii i niezależności Kościołów i innych związków wyznaniowych słuchacze mogli się dowiedzieć z przedłożenia dr. Michała Ożoga (UwB). Z kolei dr Michał Zamirski (UKSW) podjął się trudu sformułowania postulatów zmian legislacyjnych odnoszących się do Wschodniego Kościoła Staroobrzędowego. Obrady zamykał referat dr. hab. Marka Bieleckiego (ASzWoj), prezentujący instytucjonalny wymiar swobód religijnych w Kościele katolickim obrządku bizantyjsko-ukraińskiego w Polsce. Podsumowaniem każdej z sesji była rozbudowana dyskusja, a dzień zakończono obiadem, spływem kajakowym oraz kolacją przy grillu.

Trzeciego dnia Zjazdu, po wspólnym śniadaniu, dr hab. Marek Bielecki podziękował wszystkim uczestnikom za przybycie, zaprezentowane referaty oraz bardzo ciekawe dyskusje. Prezes PTPW wskazał na znaczenie poruszanych tematów i potrzebę dalszego badania i wspierania wolności religijnej w Polsce. Na zakończenie dr Michał Ożóg zaprosił wszystkich uczestników na kolejny, XXI Zjazd, który miał zostać zorganizowany przez Uniwersytet w Białymstoku.